

**Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 8
hallituksen esityksen johdosta laiksi lääninoikeuslain 9 ja
15 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 13 päivältä toukokuuta 1982 lähettänyt valiokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 56. Tässä yhteydessä valiokunta on päättänyt myös ottaa käsiteltäväksi eduskunnan 15 päivänä kesäkuuta 1979 valiokuntaan lähettämän ed. Rautiaisen ym. toivomusaloitteen n:o 1994 (1979 vp.) verovalitusten käsittelyn jouduttamisesta lääninoikeuksissa.

Valiokunta on saanut hallituksen esityksestä pyytämänsä perustuslakivaliokunnan lausunnon, joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina maaherra Mauno Kangasniemi, lainsäädäntöneuvos Pekka Nurmi oikeusministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Marjatta Kaján sisäasiainministeriöstä, professori Toivo Holopainen, läänineuvos Kaarle Värri Turun ja Porin lääninoikeudesta, läänineuvos Gustav Hertzberg Vaasan lääninoikeudesta, lääninsihteeri Sirkku Heikkilä Uudenmaan lääninhallituksesta, varatuomari Tuomo Mäkinen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, lakimies Jorma Ketönen Veronmaksajain Keskusliitosta ja tutkimuspäällikkö Pirjo Latva-aho Suomen Yrittäjien Keskusliitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lääninoikeuksien valitusasioiden ruuhkan purkamiseksi lääninoikeuden kokoonpanoa väliaikaisesti muutettavaksi siten, että lääninoikeus ratkaisee eräät veroasiat yksijäsenisenä.

Yksijäsenisessä lääninoikeudessa tulisivat lakiehdotuksen mukaan ratkaistavaksi verotuslain 96 a §:n 1 momentin 1—4 kohdissa luetellut asiat, joista lääninoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta ilman muutoksenhakulupaa. Käsitellessään äskettäin verotuslain muutoksenhakurajoitusten täsmentämistä koskevaa hallituksen esitystä valiokunta korosti moitteettoman oikeusturvan toteuttamista tapauksissa, jotka valituslupajärjestelmän johdosta jäävät lääninoikeuden päätöksen varaan.

Ehdotettu yksijäseninen lääninoikeus ei vastaa valiokunnan asettamaa moitteettoman oikeusturvan toteuttamisen vaatimusta. Valiokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen, jonka mukaan oikeusturvan kannalta on yleensä edellytettävä, että muutoksenhakutuomioistimet toimivat monijäsenisinä. Tästä syystä valiokunta suhtautuu periaatteessa kielteisesti uudistuksen toteuttamiseen.

Verovalitusten käsittely kestää nykyään lääninoikeuksissa keskimäärin kaksi vuotta. Ratkaisujen viipyminen on myös vakava oikeusturvaongelma. Kuten perustuslakivaliokunta on lausunnossaan esittänyt, oikeusturvan toteuttaminen edellyttää muutoksenhaun olevan sekä asiallisesti että ajallisesti tehokasta siten, että kansalaiset saavat lainmukaisen verotuksen edellyttämät ratkaisut valituksiinsa kohtuullisessa ajassa. Kun lääninoikeuksien nykyisten valitusruuhkien purkaminen edellyttää valiokunnan mielestä välittömiä toimenpiteitä, puoltaa valiokunta kuitenkin periaatteellisesta näkemyksestään huolimatta lakiehdotuksen hyväksymistä jäljempänä esittämillään muutoksilla. Samalla valiokunta huomauttaa, että sen saaman selvityksen mukaan voidaan lainmuutoksella purkaa lääninoikeuksien valitusruuhkia vain osittain. Valiokunta toteaa hallituksen esityksen perustelujen olevan tältä ja muiltakin osin ristiriidassa lailla saavutettavien tulosten kanssa. Ehdotetun muutoksen vaikutuksia ei ole selvitetty riittävästi.

Lakiehdotuksen 9 §. Ehdotuksen mukaan 9 §:ssä tarkoitetut verovalitukset käsitellään yksijäsenisessä lääninoikeudessa, jos asian esittelijä ja jäsen ovat ratkaisusta yhtä mieltä. Jolleivät he ole yksimielisiä, tulisi asia toiseen kertaan käsiteltäväksi normaalissa kokoonpanossa toimivassa lääninoikeudessa. Valiokunta ei pidä esitettyä menettelyä tarkoituksenmukaisena ja ehdottaa pykälää muutettavaksi niin, että asia voidaan ratkaista myös suoraan normaalissa kokoonpanossa.

Ehdotetun 9 §:n määrittely yksijäsenisessä lääninoikeudessa ratkaistavista asioista vastaa verotuslain 96 a §:n 1 momentin 1—4 kohtien luetteloa. Kun mainittua verotuslain pykälää ehdotetaan eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä n:o 64 muutettavaksi, ehdottaa valiokunta lakiehdotuksen 9 §:n sanamuodon tarkistamista kyseisiä muutoksia vastaavaksi.

Hyväksyessään lakiehdotuksen valiokunta edellyttää sen jäävän väliaikaiseksi toimenpiteeksi. Lain tarkoituksen toteuttamiseksi on lääninoikeuksien työnjakoa kehitettävä siten, että esittelytehtäviin saadaan lisähenkilöstöä. Lain voimassaoloaikana valiokunta edellyttää lisäksi järjestettäväksi riittävää seurantaa, jonka perusteella voidaan arvioida järjestelyn realista merkitystä ruuhkien vähentäjänä.

Valitusruuhkien purkamiseksi kokonaisuudessaan ja ehkäisemiseksi vastaisuudessa valiokunta edellyttää hallituksen ryhtyvän kiireellisesti muihin toimenpiteisiin, sillä on välttämätöntä, että monijäsenisyys turvataan pysyvästi lääninoikeuksien toiminnassa hallinto-oikeudellisina muutoksenhakutuomioistuimina. Muita kysymyksen tulevia keinoja valiokunnan mielestä ovat verohallinnon henkilökunnan lisääminen sekä verojärjestelmien yksinkertaistaminen ja verotusmenettelyn kehittäminen siten, että voidaan lisätä edellytyksiä toimittaa vero-

tus virheettömästi ja vähentää muutoksenhaun tarvetta. Myös muutoksenhakujärjestelmää on kehitettävä niin, että verotuksen virheet voidaan oikaista nykyistä alemmassa asteessa. Valiokunta edellyttää, että tutkijalautakunta muodostetaan pakolliseksi muutoksenhakuasteeksi.

Toivomusaloite. Toivomusaloitteessa n:o 1994 (1979 vp.) ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimenpiteisiin läänien verotusvalitusten käsittelyprosessin nopeuttamiseksi niin, että ne pyritäisiin käsittelemään kuudessa kuukaudessa ja että valitusprosessin pisin kesto-aika olisi yksi vuosi.

Valiokunta toteaa, että toivomusaloitteen sisältämään ehdotukseen on otettu kantaa valiokunnan hyväksymässä lakiehdotuksessa ja sen perusteluissa esitetyissä lausumissa. Lisäksi hallituksen on selvittettävä aloitteessa tarkoitettujen määräaikojen tarkoituksenmukaisuutta verotuksen kehittämistoimintaa valmisteltaessa. Valiokunta ehdottaa näillä perusteilla, että toivomusaloite hylätään.

Edellä esitetyn perusteella toinen lakivaliokunta ehdottaa kunnioittavasti,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

lääninoikeuslain 9 ja 15 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun lääninoikeuslain (1021/74)

15 §:n 2 momentti sekä

lisätään 9 §:ään väliaikaisesti uusi 2 ja 3 momentti seuraavasti:

9 §

Veroasiat, joissa on kysymys vain (poist.) luontoiseduista, matka-, päivä- ja edustusrahoista, sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuneen pysyvän haitan perusteella tehtävästä vähennyksestä, taikka tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiden menojen perusteella palkkatulosta tehtävästä vähennyksestä, lääninoikeus voi kuitenkin ratkaista esittelystä yksijäsenise-

nä, jos asian esittelijä ja jäsen ovat ratkaisusta yhtä mieltä.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

15 §

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloite n:o 1994 (1979
vp.) hylättäisiin.

Helsingissä 16 päivänä kesäkuuta 1982

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Astala ja jäsenet Jaakonsaari, Juhantalo, Korttesalmi, Mai-

jala, Mäkyinen, Nieminen-Mäkyinen, Peltola, P. Puhakka, Ronkainen, Rönnholm, Starast ja Ursin.

Vastalauseita

I

Hallitus esittää lääninoikeuslain 9 §:n väliaikaista muuttamista siten, että lääninoikeus voisi ratkaista säännöksessä mainittuja yksinkertaisia veroasioita yksijäsenisenä. Lääninoikeus toimii veroasioissa hallintolainkäytön muutoksenhakuasteena, jonka ratkaisut asiasta jäävät pääsääntöisesti lopullisiksi. Kansalaisten oikeusturvan toteutuminen edellyttää muutoksenhakutuomioistuimien toimivan monijäsenisinä. Tämä olisi lääninoikeuden osalta edelleenkin pääsääntö, josta nyt tehtäisiin osittainen poikkeus. Hallitus perustelee esitystään verovalitusten jatkuvasti lisääntyneellä ruuhkautumisella, mikä onkin jo useita vuosia ollut verotusmenetelystä ongelmana.

Verovalitusten ruuhkautuminen ei ole kansalaisten yleisen oikeusturvan, verolainsäädännössä edellytetyn riittävän oikeussuojan vaatimuksen eikä hyvän hallinnon periaatteiden kanssa sopusoinnussa. Oikeusturvan toteutumiseen muutoksenhaun nopeutta parantamalla onkin kiinnitettävä erityistä huomiota. Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan (n:o 4/1982 vp.) olevan välttämätöntä, että kansalaisten oikeusturvaa vaarantava valitusratkaisujen kohtuuton viivästyminen ehkäistään vastaisuus-

nessa muilla keinoilla ja monijäsenisyyden pysyvä toteutuminen lääninoikeuksien toiminnassa hallinto-oikeudellisena muutoksenhakutuomioistuimena turvataan. Edelleen perustuslakivaliokunta lausuu, että tähän voidaan pyrkiä myös verolainsäädäntöä kehittämällä ja selkeyttämällä, verotusmenettelyä parantamalla ja lisäämällä henkilökuntaa verohallinnossa. Lääninoikeuden mahdollisuus ratkaisun tekoon yksijäsenisenä ei siis sellaisenaan poista tai merkittävästi vähennä lääninoikeuksissa olevia ruuhkia.

Edellä esittämillämme perusteilla katsomme, ettei hallituksen esittämää lääninoikeuslain 9 §:n muutosta tulisi hyväksyä. Sen sijaan edellyttämme hallituksen ryhtyvän sellaisiin toimenpiteisiin, jotka poistavat verovalitusten ruuhkautumisen lääninoikeuksissa ja turvaavat pysyvästi lääninoikeuksien monijäsenisyyden hallinto-oikeudellisina muutoksenhakutuomioistuimina.

Edellä mainitun perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki**läninoikeuslain (poist.) 15 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun läninoikeuslain (1021/74)
 15 §:n 2 momentti (*poist.*).
 (*Poist.*)

9 §
 (*Poist.*)

Voimaantulosäännös
 (Kuten valiokunnan mietinnössä.)

15 §
 (Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 16 päivänä kesäkuuta 1982

Toivo Mäkynen

Terhi Nieminen-Mäkynen

II

Toinen lakivaliokunta on tehnyt mietinnön n:o 8 hallituksen esityksen johdosta laiksi läninoikeuslain 9 §:n ja 15 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.

Verovalitusten ruuhkat läninhallituksissa ovat valtavat. Hallituksen lakiesitys merkitsee vain pientä korjausta. Verovalitusruuhkien poistamisessa tärkeintä olisi koko verotusmenettelyn olennainen yksinkertaistaminen ja selkeyttäminen. Tilapäisenä keinona on nähtävä verohallinnon henkilökunnan määräraikainen lisääminen eikä pysyvä lisääminen kuten valiokunta mietinnössään esittää.

Edellä esitetyn perusteella katson, että valiokunnan mietinnön tätä asiaa käsittelevä kohta tulee kuulua seuraavasti:

”Muita kysymyksen tulevia keinoja valiokunnan mielestä ovat verohallinnon henkilökunnan *tilapäinen* lisääminen sekä verojärjestelmien yksinkertaistaminen ja verotusmenettelyn kehittäminen siten, että voidaan lisätä edellytyksiä toimittaa verotus virheettömästi ja vähentää muutoksenhaun tarvetta.”

Verovalitusruuhkien ohella läninhallituksissa tarvitaan myös katumaksu- ja ylikuormamaksu-

asioiden tehokasta selvittelyä. Mm. maamme maaherrat ovat kokouksessaan esittäneet, että läninoikeuslain korjauksen yhteydessä myös liitettäisiin mukaan nämä asiat. Olen tässä asiassa samaa mieltä.

Edellä esitetyn perusteella ehdotan kunnioitavasti,

että hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 9 § hyväksyttäisiin näin kuuluvana;

9 §

Veroasiat, joissa on kysymys vain luontoisedusta, matka-, päivä- ja edustusrahoista, sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuneen pysyvän haitan perusteella tehtävästä vähennyksestä, taikka tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiden menojen perusteella palkkatulosta tehtävästä vähennyksestä *sekä katumaksu- ja ylikuormamaksuasiasta*, läninoikeus voi kuitenkin ratkaista esittelystä yksijäsenisenä, jos asian esittelijä ja jäsen ovat ratkaisusta yhtä mieltä.

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 16 päivänä kesäkuuta 1982

J. Juhani Korttesalmi

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Liite

Helsingissä,

11 päivänä kesäkuuta 1982

Lausunto n:o 4

Toiselle lakivaliokunnalle

Toinen lakivaliokunta on kirjeellään 2 päivästä kesäkuuta 1982 pyytänyt perustuslakivaliokunnan lausuntoa siitä, voidaanko tavallisessa lainsäätämisyjärestyksessä säätää yhden jäsenen tuomioistuimessa käsiteltäväksi asioita, joissa muutoksenhakuoikeutta on rajoitettu. Lausuntopyyntö liittyy toisen lakivaliokunnan käsiteltäviin hallituksen esitykseen n:o 56 laiksi lääninoikeuslain 9 ja 15 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja hallituksen esitykseen n:o 64 laeiksi verotuslain 96 a ja 96 b §:n sekä liikevaihtoverolain 62 §:n muuttamisesta. Asian johdosta ovat olleet kuultavina professori Mikael Hidén ja professori Antero Jyränki. Käsiteltävään asiaa yksinomaan valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Lääninoikeuksien valitusasioiden ruuhkan purkamiseksi hallituksen esityksessä n:o 56 ehdotetaan lääninoikeuden kokoonpanoa muutettavaksi väliaikaisesti siten, että lääninoikeus ratkaisee yksinkertaiset veroasiat yksijäsenisenä, jos asian esittelijä ja jäsen ovat ratkaisusta yhtä mieltä. Lakia sovelletaan asioihin, jotka 31 päivään joulukuuta 1984 mennessä tulevat ratkaistaviksi lääninoikeudessa. Sellaisia asioita, joissa lääninoikeus tekisi ratkaisun yksijäsenisenä, olisivat veroasiat, joissa on kysymys asunto- ja luontaiseduista, matka-, päivä- ja edustusrahoista sekä työ- tai toimintakyvyn alentumisen perusteella tehtävästä vähennyksestä taikka työn tai tehtävän suorittamisesta olleiden kustannusten perusteella palkkatulosta tehtävästä vähennyksestä.

Muutoksenhakua korkeimpaan hallinto-oikeuteen rajoitettiin eräissä vero- ja huoltoasioissa 1 päivänä syyskuuta 1968 voimaan tulleilla laeilla (389—400/68). Tällöin näissä asioissa otettiin käyttöön valituslupajärjestelmä, jonka

mukaan valitusoikeus edellyttää korkeimman hallinto-oikeuden kussakin tapauksessa myöntämää valituslupaa. Hallituksen esityksessä n:o 64 ehdotetaan muutoksenhakuoikeuden laadullisiin rajoituksiin tehtäväksi eräitä lisäyksiä ja täsmennyksiä sekä markkamääräisiä rajoja korotettavaksi taloudellisen kehityksen johdosta.

Vallitseva tilanne

Muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain (154/50) 4 §:n mukaan valitusoikeus hallintoviranomaisten päätöksistä on periaatteessa yleinen, mutta sitä voidaan rajoittaa erityissäännösin. Valitusoikeutta on lainsäädäntökäytännössä rajoitettu sekä lailla että asetuksella. Valituskieltoja on säädetty, milloin kysymyksessä on rahamääräisesti tai muutoin vähäinen asia tai asia, jonka merkitys on vähäinen asianomaisen oikeussuojan tarpeen kannalta, milloin on käytettävissä yksinkertaisempi oikeussuojakeino; milloin päätöksenteko vaatii päättävältä viranomaiselta erityisasiantuntemusta sekä milloin ratkaisu on avoimesti harkinnanvarainen. Eräissä tapauksissa muutoksenhaku on rajoitettu oikeusperusteeseen.

Nyt kysymyksessä olevissa veroasioissa muutoksenhakuoikeudesta korkeimpaan hallinto-oikeuteen on säädetty verotuslain 96 c §:ssä (390/68), jonka mukaan muutoksenhaku edellyttää korkeimman hallinto-oikeuden antamaa valituslupaa. Lupa voidaan myöntää, jos lain soveltamisen kannalta muissa samankaltaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi tai jos asianomainen näyttää, että valituksella on hänelle erittäin suuri merkitys muutoinkin kuin siinä

asiassa. Tämä järjestely on periaatteessa rinnastettavissa korkeimman oikeuden osalta toteutettuun muutoksenhakulupajärjestelmään, jota perustuslakivaliokunta on käsitellyt lausunnossaan n:o 8 (1978 vp.).

Lakiehdotusten säätämisjärjestys

Hallitusmuodon 55 ja 59 §:stä ilmenee, että yleisistä yli- ja alioikeuksista sekä erikoistuomioistuimista voidaan säätää lailla. Lisäksi hallitusmuodon 91 §:n säännöksestä käy selville, ettei tuomarien virassapysymisoikeus ole esteenä tuomioistuinlaitoksen uudelleenjärjestelyjen yhteydessä tapahtuvalle toiseen virkaan siirtämiselle. Hallitusmuodon 56 §:n mukaan ylintä tuomiovaltaa hallinto-oikeudellisissa valitusasioissa, *erikseen säädettyin poikkeuksin*, käyttää korkein hallinto-oikeus, joka myös valvoo alempien viranomaisten lainkäyttöä hallinto-oikeuden alalla. Hallitusmuoto ei siten ehdottomasti edellytä, toisin kuin korkeimman oikeuden osalta 53 §:n mukaan, että korkein hallinto-oikeus käyttää ylintä tuomiovaltaa poikkeuksetta kaikissa hallinto-oikeudellisissa asioissa. Kuitenkin korkeimman hallinto-oikeuden alempien viranomaisten hallinto-oikeudelliseen lainkäyttöön kohdistuva valvontavelvoite on rinnastettavissa korkeimman oikeuden valvontavelvoitteeseen oikeusasioissa.

Lausunnossaan n:o 1 (1982 vp.) perustuslakivaliokunta katsoi, että hallitusmuodon 53 §:n säännös estää rikosoikeudellisen tuomiovallan käytön järjestelyn tavallisella lailla siten, että korkein oikeus ei voisi *voimassa olevien muutoksenhakurajoitusten puitteissa* lainkaan ottaa tutkittavakseen määrällisesti merkittävään ryhmään kuuluvia, vaikkakin sinänsä vähäisiä asioita. Perustuslakivaliokunta lausui edelleen, että korkeimman oikeuden merkityksen turvaaminen ylimmän tuomiovallan käyttäjänä edellyttää, että sillä on *mahdollisuus* antaa ratkaisuja kaikissa tapauksissa, joihin liittyy tuomiovallan käyttöä ja tuomarien lainkäyttöä.

Hallituksen esitykseen n:o 64 sisältyvissä lakiehdotuksissa on kysymys jo voimassa olevien muutoksenhakurajoitusten täsmäntämisestä ja ajanmukaistamisesta tavalla, joka ei muuta voimassa olevien hallinto-oikeudellisten muutoksenhakurajoitusten periaatteellista luonnetta. Muutokset eivät vaikuta korkeimman hallinto-oikeuden mahdollisuuksiin valituslupa myöntämällä ottaa tutkittavakseen lääninoikeuden rat-

kaisuja kysymyksessä olevissa veroasioissa, joten korkeimmalla hallinto-oikeudella on mahdollisuus täyttää sille hallitusmuodon 56 §:n mukaan kuuluvat velvoitteet. Hallituksen esitykseen n:o 56 sisältyvä lakiehdotus merkitsee perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan sellaista hallinto-oikeudellisen tuomioistuimen toiminnan väliaikaista järjestelyä, jonka toteuttamiselle tavallisella lailla ei ole edellä esitettyyn viitaten valtiosääntöoikeudellista estettä.

Oikeusturvakysymyksistä

Hallinto-oikeudellisessa lainkäyttöjärjestelmässä lääninoikeus on nyt kysymyksessä olevissa asioissa hallinto-oikeudellinen muutoksenhakutuomioistuin, jonka ratkaisut asiassa jäävät pääsääntöisesti lopullisiksi. Oikeusturvan kannalta on yleensä edellytettävä, että muutoksenhakutuomioistuimet toimivat monijäsenisinä. Tämä onkin lääninoikeuden osalta pääsääntö, josta nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa tehdään väliaikainen poikkeus eräiden veroasioiden osalta lääninoikeuksissa ratkaisematta olevien asioiden määrän vähentämiseksi. Verovalitusten jatkuvasti lisääntynyt ruuhkautuminen ei ole kansalaisten yleisen oikeusturvan, verolainsäädännössä edellytetyn riittävän oikeussuojan vaatimuksen eikä hyvän hallinnon periaatteiden kanssa yhteensovittavissa. Riittävä oikeusturva ei toteudu pelkästään muutoksenhakumahdollisuudella, vaan muutoksenhaun on oltava sekä asiallisesti että ajallisesti tehokas. Tällöin on edellytettävä, että kansalainen saa lainmukaisen verotuksen edellyttämän ratkaisun valitukseensa kohtuullisessa ajassa. Valiokunta pitää välttämättömänä, että kansalaisten oikeusturva vaarantava valitusratkaisujen kohtuuton viivästyminen ehkäistään vastaisuudessa muilla keinoilla ja monijäsenisyyden pysyvä toteutuminen lääninoikeuksien toiminnassa hallinto-oikeudellisenä muutoksenhakutuomioistuimena turvataan. Tähän voidaan pyrkiä myös verolainsäädäntöä kehittämällä ja selkeyttämällä, verotusmenettelyä parantamalla ja lisäämällä henkilökuntaa verohallinnossa.

Hallituksen esityksissä on niihin sisältyvät lakiehdotukset esitetty säädettäväksi tavallisina lakeina. Tarkastettuaan käsiteltävinä olevat lakiehdotukset perustuslakivaliokunta toteaa, ettei valiokunnalla ole niiden suhteen valtiosääntöoikeudelliselta kannalta muuta lausuttavaa, joten valiokunnan mielestä hallituksen eh-

dottamaa säätämisyjärjestystä voidaan niiden osalta käyttää.

Edellä esitettyyn viitaten perustuslakivaliokunta kunnioittaen lausuntonaan esittää,

että hallituksen esityksiin n:o 56 ja 64 sisältyvät lakiehdotukset voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä määrättyssä järjestyksessä.

Perustuslakivaliokunnan puolesta:

Erkki Pystynen

Martti Manninen

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Pystynen, jäsenet Eenilä, Elo, Knuuttila, Luttinen (osit-

tain), Muroma, Männistö, Pelttari, Pokka, Pursiainen, Tuomaala, Zyskowitz ja Äikäs sekä varajäsen Lahti-Nuuttila.
